

2024
№ 6

ISSN 3030-380X

TA'LIMDA
ISTIQBOLLI
IZLANISHLAR

XALQARO ILMIY METODIK JURNAL

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

INTERNATIONAL SCIENTIFIC METHODOLOGICAL JOURNAL

TA'LIMDA ISTIQBOLLI IZLANISHLAR

Xalqaro ilmiy-metodik jurnal

ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБРАЗОВАНИИ

Международный научно-методический журнал

PROSPECTIVE RESEARCH IN EDUCATION

International Scientific Methodological Journal

№ 6 2024

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi OAK Rayosatining 2024 - yil 7 - iyundagi 355-son qarori bilan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan zaruriy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Zohidjon o'g'li	rivojlantirishning umumiy tendensiyalari va qonuniyatlari	238
Aslanova Sanobar Sulaymanovna	Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyasi	246
Xamrayeva Diyora Burxon qizi	Akmeologik yondashuv asosida pedagoglarning innovatsion faoliyatini rivojlantirishga yo'naltirilgan texnologiyalarni tadbiq etish mexanizmlari	250
Teshayev Azizbek To'ynor o'g'li	"Ta'lim 2030" konsepsiyasida yoshlarning ijtimoiy faol fuqarolik kompetentligini rivojlantirish masalalari	254
Raxmanova Vazira Kaimovna	Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining rus tilida so'zlashuvini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	260
Musayeva Amina Karamatovna	Innovatsion texnologiyalar asosida talabalarda kommunikativ kompetentlikni rivojlantirish metodikasining takomillashtirilgan modeli	264
Rahimboyeva Dilnoza Qahramon qizi	Ona tili darslarida matn ustida ishlashni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	271
Boymurodova Nodirabegim Bahodir qizi	Ona tili darslarida lingvistik tushunchalarni o'rgatishda hayotiy ko'nikmalarni tarkib toptirish	278
Farxodova Dilnoza Qudrat qizi	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi muammo sifatida	282
Otanazarova Mohirahon Xamidbekovna	Raqamli texnologiyalarni bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayoniga tatbiq etish	286
Pulatova Dildora Turgunovna	O'qituvchining kasbiy rivojlanishi omillari	290
Doniyorov Latifjon Saloxiddinovich	O'qituvchilarning fizika faniga bo'lgan qiziqishini oshirishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish	295
FALSAFA		
Sharipov Abdukhakimjon Ziyotdinovich	O'zbekiston ma'naviy taraqqiyot strategiyasi	301
Shirinov Anvar Qanoatovich	Inson taraqqiyoti dinamikasida inson kapitalining ijtimoiy-falsafiy asoslari	307
Turdiyev Bexruz Sobirovich	Jamiyat ideosferasining barqaror rivojlanish maqsadlari bilan integratsiyasi	312
IQTISODIYOT		
Davlatov Suxrob Sayitjonovich	Oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini ta'minlashda ta'lim xizmatlari sifatini oshirish	317
Kadirova Maral Matyakubovna	O'zbekistonda agrobiznesni xorijiy davlatlar tajribasi asosida rivojlantirish yo'llari	322

INSON TARAQQIYOTI DINAMIKASIDA INSON KAPITALINING IJTIMOYIY-FALSAFIY ASOSLARI

Annotatsiya: Mazkur maqolada inson taraqqiyoti dinamikasida inson kapitalining ijtimoiy-falsafiy asoslari tahlil etilgan. Shuningdek, inson kapitalining ijtimoiy-iqtisodiy asoslari mamlakatimizdagi islohotlar nuqtai nazaridan tahlil etilgan, strategik yo'nalishlarning rivojlanishdagi ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so'zlari: inson taraqqiyoti, inson kapitali, global taraqqiyot, ta'lim tizimi, ijtimoiy himoya, islohot, barqaror rivojlanish, sog'liqni saqlash.

Аннотация: В данной статье анализируются социально-философские основы человеческого капитала в динамике развития человека. Также проанализированы социально-экономические основы человеческого капитала в контексте реформ в нашей стране, раскрыта значимость стратегических направлений в развитии.

Ключевые слова: человеческое развитие, человеческий капитал, глобальное развитие, система образования, социальная защита, реформы, устойчивое развитие, здравоохранение

Abstract: This article analyzes the socio-philosophical foundations of human capital in the dynamics of human development. Also, the socio-economic foundations of human capital were analyzed from the point of view of reforms in our country, the importance of strategic directions in development was revealed.

Key words: Human Development, Human Capital, global development, education system, social protection, reform, sustainable development, health.

Kirish. Jahondagi ijtimoiy-iqtisodiy, dinamik o'zgarishlar inson taraqqiyoti konsepsiyasiga barqaror taraqqiyot, resurs-tejamkor texnologiyalarning tatbiq etilishini, adolatli ijtimoiy siyosat yurgizish strategiyalardan muvofiqini tanlashni va ijtimoiy davlatning asoslarini mustahkamlashni taqozo etmoqda. Inson taraqqiyoti strategiyalarining takomillashuvi ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy aloqalar va mintaqaviy munosabatlarni rivojlantirish, yoshlarning salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun zarur sharoit yaratish, ilm-fan, ta'lim sohalarini yangi bosqichga ko'tarishni talab etadi.

Tadqiqot obyektni inson kapitalini rivojlantirishning xalqchil davlat qurish, resurs tejamkor texnologiyalardan foydalanish, ma'naviy va ma'rifiy islohotlar izchilligini ta'minlash va aholining turli qatlamlarini qo'llab-quvvatlashga oid tamoyillarining ijtimoiy-falsafiy xususiyatlarini ochib berish dolzarb ahamiyat kasb etishi tashkil etadi.

Muhokama va natijalar. Inson taraqqiyoti strategiyalarida "inson – jamiyat – davlat" tamoyilining ustuvorligini ta'minlashda, global, mintaqaviy, milliy rivojlanishni ta'minlovchi inson taraqqiyoti ko'rsatkichlarini, inson kapitalini oshirishda eng maqbul yechimlarni topish muhim ahamiyatga ega bo'lmoqda. Inson kapitalini rivojlantirishning munosib mehnat sharoitini ta'minlash, inson kapitalining rivoji, ijtimoiy-iqtisodiy farovonlik, sifatli ta'lim, sog'liqni saqlash indikatorlarining inson taraqqiyoti konsepsiyasidagi o'rnini tadqiq etish zarurati ortib bormoqda.

Yangi O'zbekiston taraqqiyotida inson qadrini rivojlantirish, aholini ijtimoiy himoya qilish, sog'liqni saqlash tizimini takomillashtirish, aholining hayot sharoitlarini ta'minlovchi ijtimoiy sohaning ustuvor yo'nalishlari hamda global innovatsion indeksda O'zbekistonning o'rnini yaxshilashga doir islohotlar olib borilmoqda. "BMTning Barqaror rivojlanish maqsadlari doirasida milliy maqsadlarni ro'yobga chiqarish, inson taraqqiyoti bo'yicha yuqori indeksga ega bo'lgan (intellektual salohiyati, savodxonligi, insonning o'rtacha umr ko'rish davomiyligi) davlatlar darajasiga erishishga, ijtimoiy sohaga innovatsiyalarni keng joriy etishni ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar qabul qilinmoqda"[1]. Shu nuqtai nazardan Yangi O'zbekiston strategiyasining barqaror o'sayotgan va inson kapitali yuqori bo'lgan demokratik davlatlar

qatoridan joy olish maqsadida belgilangan ijtimoiy davlat barpo etish, adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, yaqin qo'shnichilik va strategik hamkorlik, ekologik barqarorlik va ijtimoiy-iqtisodiy farovonlikni ta'minlashga oid islohotlarning samaradorligini oshirishga qaratilgan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Inson taraqqiyoti zamonaviy yondashuvlar xorijiy olimlar tomonidan keng o'rganib kelinmoqda. Jumladan, inson taraqqiyoti, kapitali, farovonlik masalasini barqaror rivojlanishdagi tendensiyalarni tahlil etish kontekstida M.Haq, S.Anand va A.Sen, S.Fukuda-Parr inson taraqqiyoti indekslarini, B. Valsh, L.De Florio va M.Bernxem inson taraqqiyotida oila muammolarini, V. Brayen, A.Masgrova va J. Pauerslar inson taraqqiyotida raqamli texnologiyalar va "yashil iqtisodiyot"ni hamda J. Tilak inson kapitalining rivojlanishida ta'lim tizimini, S. Mexrotra inson kapitalidagi to'siqlarni, X. Seilo inson farovonligida tenglik, ijtimoiy muhofaza tizimini, E. Stanton inson kapitali va tenglik rolini ko'rib chiqqanlar.

Yurtimiz olimi J. Pulatov tomonidan inson taraqqiyoti va barqaror rivojlanish masalalari tadqiq etilgan [2]. Inson taraqqiyoti, inson kapitali, inson farovonligi, salomatligi, ijtimoiy-madaniy rivojlanishni ochib berishga doir qarashlar N. Shermuxamedova, D. Norqulov, S.Choriyev, Sh. Paxrutdinov fikr-mulohazalari va ilmiy ishlarida kuzatiladi.

Markaziy Osiyoda, jumladan inson taraqqiyotining amalga oshirish xususiyatlarini, mamlakatlar strategiyalarining inson kapitalidagi ahamiyatini tadqiq etish jarayonida nomlari qayd etilgan va boshqa o'zbek, jahon olimlarning ilmiy ishlaridan foydalanildi. Ushbu yo'nalishdagi tadqiqotlardan farqli ravishda, ijtimoiy-iqtisodiy yondashuvlarni shakllantiruvchi inson taraqqiyotining omillari va uning ijtimoiy hayotdagi ahamiyati, klodinamik roli hamda inson kapitalini rivojlantirishdagi ahamiyati asosida tadqiq etishga e'tibor qaratilgan.

Inson taraqqiyoti tushunchasining shakllanishi miloddan avvalgi davrlarga borib taqaladi. Yunon olimlari Aflotun, Suqrot va Arastu davridan boshlab inson taraqqiyoti omiliga e'tibor berila boshlangan. Arastu davrida polislarda yashovchi kishilarning hayot tarzi o'rganilgan. U eng oliy ne'mat sifatida baxtni e'tirof etib, davlatning kishilarning muhofazasi, salomatligi, adolat, madaniy huquqlarini ta'minlovchi tashkilot deb ataydi [3]. Sharq Uyg'onish davrida Markaziy Osiyoning yetuk mutafakkirlari Abu Nasr Forobiy, Abu Ali ibn Sino asarlarining asosiy mavzusi inson muammolari bo'lgan. Forobiy o'zining "Fozil odamlar shahri" asarida inson muammosini tadqiq qilgan[4]. Alisher Navoiy, Husayn Boyqaro davrida ham inson taraqqiyoti masalalari o'rganilgan. Aholini himoyalovchi, uning farovon hayotini ta'minlovchi, kuchli, adolatli hukmdor doimo qadrlangan. A. Navoiyning "Xamsasi"ga kiruvchi "Saddi Iskandariy" asarida odil podshoh va fozil fuqarolarning munosabatlari aks etgan.

Ma'rifatparvarlar davriga kelib inson, uning xavfsizligi muammolari falsafiy jihatdan tadqiq etilib, fransuz olimi J.J. Russo, xalqning baxt-saodati va farovonligi masalalarini o'rgangan[5]. Nemis mutafakkiri I. Kantning qayd etishicha "insonning taraqqiy etishini belgilab beruvchi muassasalar qatorida ta'lim, fan va madaniyat sohalarining ahamiyati borligini va unda doimo bunyodkor ibtido ustundir"[6]. O. Shpengler inson va zamonaviy texnologiyalarning munosabatlari inson manfaatlarini ta'minlashga qaratilganligini falsafiy tadqiq etgan[7]. J.Tulenov "har bir inson jamiyatdagi boshqa odamlar bilan birga umumiy manfaatlarga ega va ayni zamonda uning o'zi shaxsiy, faqat o'zigagina xos bo'lgan talab-istakkari, qiziqishlari ham bo'ladi. Insonning qiziqishlari, shaxsiy manfaatlarini e'tiborga olmasdan, ularni amalga oshirish chora-tadbirlarini ko'rmasdan turib adamlarning kuch-qudrati va imkoniyatlaridan unumli oqilona foydalanib bo'lmaydi" deb ta'kidlaydi[8].

Qayd etilgan tadqiqotchilarning fikricha bu konsepsiya inson taraqqiyotining ikki jihatini:

1. Sog'liqni saqlash va ta'lim sohasidagi imkoniyatlarni batafsil o'rganadi;

2. Bu imkoniyatlarni ijtimoiy-siyosiy va madaniy sohalarida, ishda, dam olishda qo'llashni nazarda tutadi.

Dissertatsiyada inson taraqqiyoti konsepsiyasi ijtimoiy-siyosiy nazariya sifatida Sharq va G'arb olimlari talqinida turlicha baholangan ta'kidlanadi. Bulardan biri turli savollarni keltirib chiqargan T. Shults tomonidan ishlab chiqilgan "inson kapitali" tushunchasidir. Bunda "inson kapitali" omilining ajratilishi ta'lim, fan va sog'liqni saqlashning iqtisodiy ahamiyati ochib

berilgan. Inson kapitali – bu ishlab chiqarishning vositasi va uzoq muddatga mo'ljallangan predmet kabi ikki vazifani bajaruvchi insondagi bilim va malakalarning majmuidir. L. Turou va M. Boniman inson kapitali asosida ishchining ishlab chiqarish qobiliyatlari, davlat, tashkilot, insonning mazkur qobiliyatlarini shakllantirish va takomillashtirishga bo'lgan xarajatlarini tushunishadi. Inson kapitali obyektiga umumiy va maxsus ta'lim tavsifidagi bilim, ko'nikma va jamg'armalar kiritilishi ta'kidlanadi[9].

Barqaror inson taraqqiyoti omillari 1990-1996 yillarda shakllanib, ushbu davr inson taraqqiyotining dastlabki ko'rsatkichlarining ishlab chiqilishi va global ma'ruzalarning tayyorlanishi bilan izohlanadi. Ijtimoiy himoya va samarali boshqaruv (1997-2024 yy.) masalasi mintaqa mamlakatlarida inson manfaatlarini himoya qilishning boshlanishi, O'zbekistonda ijtimoiy muhofaza qilish tamoyillarining strategik maqsad sifatida belgilanishi, Tojikistonda fuqarolar urushining nihoyasiga yetishi va Qirg'izistonda ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarning yomonlashishi bilan izohlanadi.

Inson taraqqiyoti bu kishilarga sog'lom va bunyodkor hayotni ta'minlovchi siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik muhitni yaratish va ularga hayotning turli sohalarida keng tanlov imkoniyatini yaratishdir. Bu tanlov zamon o'tishi bilan o'zgarishi mumkin, lekin taraqqiyotning barcha bosqichlarida uzoq va sog'lom hayotni yashash, bilim olishga bo'lgan ehtiyoj, munosib hayotni yashash uchun resurslarga intilish saqlanib qoladi. Inson taraqqiyoti iqtisodiy, ijtimoiy, iqtisodiy, ekologik va madaniy jihatlarida namoyon bo'ladi. "Qozog'iston-2050" strategiyasida 2050 yilga borib rivojlangan iqtisod va umumiy mehnat imkoniyatlari asosida farovonlik jamiyatini yaratish lozimligi qayd etiladi. Turkmanistonda ham so'nggi yillarda islohotlar sur'ati tezlashmoqda. Orol falokatining oldini olish maqsadida oxirgi 20 yil davomida Yashil belbog' milliy dasturi asosida 90 mln. daraxt o'tqazildi. Inson taraqqiyotining muhim shartlaridan biri munosib mehnat sharoitlarini ta'minlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Xalqaro Mehnat Tashkilotiga 1992 yil mart oyida a'zo bo'lib, uning 18 ta konvensiyasini ratifikatsiya qilgan.

BMT 1990 yildan boshlab inson taraqqiyoti bo'yicha hisobotlarni nashr qilib, bu barqaror taraqqiyotni ta'minlash kafolatlari sifatida faol ijtimoiy-iqtisodiy siyosat olib borishga xizmat qilmoqda. 1993 yildan jahon miqyosida inson taraqqiyotining ko'rsatkichi - inson taraqqiyoti indeksi ishlatilmoqda. Tojikistonda XX asrning so'nggi o'n yilligi ayanchli kechdi. Bu mamlakatdagi fuqarolar urushi salbiy oqibatlariga olib keldi. Afg'onistondan chiqqan narkotrafikning tranzit punktiga aylangan mamlakatda OIV/OITS bilan bog'liq keskin vaziyat vujudga kelgan. 2022 yilning 14 dekabrda Tojikiston tashabbusiga ko'ra Bosh Assambleya 2025 yilni "Muzliklarni himoya qilish xalqaro yili" deb e'lon qilindi. Ijobiy tendensiya sifatida Turkmaniston tashabbusi bilan BMT Bosh Assambleyasi 2008 yil 19 dekabrda qabul qilgan "Energiya manbalarining barqaror tranziti va uning xalqaro hamkorlikni og'ishmay rivojlantirishni ta'minlashdagi roli" rezolyusiyasini ko'rsatishimiz mumkin.

Mintaqa davlatlarining inson manfaatlarini ta'minlashda taraqqiyot strategiyalari ilmiy asoslangan. Markaziy Osiyoda inson taraqqiyoti konsepsiyasini amalga oshirishning istiqbollari, Yangi O'zbekistonda BMTning Barqaror Rivojlanish Maqsadlari jamiyatning ijtimoiy-ma'naviy taraqqiyoti yo'nalishida tahlil etilgan. Mintaqadagi gender tengligini rivojlantirish, oziq-ovqat xavfsizligi, tengsizlikni kamaytirishga asoslangan islohotlar asoslab berilgan. Mintaqa davlatlarining taraqqiyot strategiyalaridagi o'ziga xosliklari, ular tomonidan ilgari surilgan tashabbuslari haqida xulosalar keltirilgan. U inson taraqqiyotini ta'minlash, qashshoqlik va savodsizlik bilan kurashish, ta'lim va gender tengligini ta'minlashga mo'ljallangan. Bu BMTning 2000 yilda qabul qilgan Mingyillik deklaratsiyasida (Bosh Assambleyaning 55/2 sonli rezolyusiyasi) qayd etilib, unda 189 davlat yetakchilari, jumladan, O'zbekiston inson taraqqiyotini ta'minlovchi quyidagi 8 asosiy maqsadga yetishda kerak bo'lgan ishlarni qilish majburiyatini olganlar: 1) o'ta kamta'minlanganlik va ochlikni tugatish; 2) umumiy boshlang'ich ta'limni ta'minlash; 3) ayollar va erkaklar tengligini rag'batlantirish, xotin-qizlarning huquq imkoniyatlarini kengaytirish; 4) bolalar o'limini qisqartirish; 5) onalar sog'lig'ini yaxshilash; 6) OITS, bezgak va boshqa kasalliklarga qarshi kurash; 7) ekologik barqarorlikni ta'minlash; 8) rivojlanish yo'lida global hamkorlikni shakllantirish..

Hozirgi zamon O'zbekistonga bir vaqtning o'zida ikki murakkab jarayonni boshdan kechiruvchi davlat rolini yukladi:

1. Markazlashgan rejali iqtisodiyotga ega bo'lgan ikkinchi darajali mintaqadan bozor iqtisodiyotiga ega ijtimoiy davlatlar qatoriga o'tish.

2. Mamlakatni jahon iqtisodiy tizimiga qo'shuvchi jarayon globallashuvga xos qiyinchilik va talablarga moslashish.

Iqtisodiy, siyosiy va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga harakat qilayotgan mintaqalar mamlakatlarida global jahon tizimiga qo'shilish jarayoni kechmoqda. Globallashuv jarayoni O'zbekistonni rivojlangan mamlakatlar tomonidan ishlab chiqilgan umumjahon turmush andozalariga keltirish jarayoniga jalb qiladi. Mintaqada inson taraqqiyoti masalalarini amalga oshirishda ommaviy axborot vositalarining ahamiyati katta. Tobora globallashayotgan dunyoda erkin ommaviy axborot vositalarining ahamiyati oshib bormoqda. Qirg'iziston, Qozog'iston va O'zbekistonda ommaviy axborot vositalarining erkinligi qonunlar yordamida mustahkamlangan. Turkmaniston va Tojikistonda senzuraning kuchli ekanligi sezilmoqda. Bu mamlakatlarda nodavlat axborot vositalarining faoliyati yo'lga qo'yilmagan. Qozog'istonda nodavlat ommaviy axborot vositalarining ishi yaxshi yo'lga qo'yilgan. O'zbekistonda "Elektron ommaviy axborot vositalari milliy assosiasiyasi", "Mustaqil bosma ommaviy axborot vositalari va axborot agentliklarini qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish jamoatchilik fondi" ta'asis etilgan.

XXI asrning boshida insoniyat global va mintaqaviy ekologik muammolarni yechishda yagona yondashuv va muvofiqlashtirilgan harakatlar zarurligini tushunib yetdi. Markaziy Osiyoda BMTning tabiatni muhofaza qilish bo'yicha konvensiyalariga qo'shilish, milliy va mintaqaviy harakat dasturlari, transchegaraviy loyihalarni amalga oshirish chora-tadbirlari o'zining samarasini bermoqda.

Inson taraqqiyoti konsepsiyasining kun tartibida bo'lishi ikki qutbli dunyoning barham topib, O'zbekistonning mustaqillikka erishganligi bilan izohlanadi. Bu konsepsiya ijtimoiy-iqtisodiy muammolar ko'p bo'lgan Janubiy Osiyoda shakllanishiga qaramasdan, uning ba'zi mezonlari Markaziy Osiyoning davlatlari uchun dolzarb ahamiyat kasb etadi. Barqaror rivojlanish g'oyalarining amalga oshirilishini ta'minlashda barcha davlatlar – boy davlatlar bo'ladimi yoki kambag'al davlatlar bo'ladimi, qo'yilgan maqsadga erishishda har bir insonga imkoniyatlarning iloji boricha keng diapazonini taklif etadigan xohishni namoyon qilishlariga zamin hozirlamoqda. Bunda Markaziy Osiyoning inson kapitali ko'rsatkichlari bajarilishi lozim bo'lgan vazifalarni belgilab beradi. Mintaqadagi inson taraqqiyoti salohiyatidan zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy qilgan holda yanada samarali foydalanishlari lozimdir. Mintaqa davlatlari ijtimoiy-iqtisodiy hayot sohalariga ijtimoiy stratifikatsiyaning zamonaviy metodlari, shu jumladan, zamonaviy axborot-kommunikatsion texnologiyalardan keng foydalanishni joriy etish lozimligini ko'rsatmoqda.

Inson taraqqiyoti konsepsiyasida aholining yoppasiga ta'lim muassasalariga jalb qilinishi lozimligi nazarda tutilsa, Markaziy Osiyo uchun keyingi bosqich bo'lgan o'rta maktabdan keyingi ta'lim masalalari dolzarbdir. Aholining barcha qatlamlarining maorifi, hayot darajasi, tabiiy zahiralarga egalik qilish va undan foydalanishi mintaqalar davlatlari uchun dolzarbdir. Mintaqadagi davlatlarning rivojlanish strategiyalari BMTning BRMlarni qabul qilgan holda ta'lim tizimi, sog'liqni saqlash va kadrlarning malakasini oshirish kabi masalalarni hal qilishlari inson kapitalining rivojlanishiga zamin hozirlaydi. Xalqaro hamjamiyat, investorlar, nodavlat tashkilotlari, erkin ommaviy axborot vositalarining mahalliy o'z-o'zini boshqarish organlarining inson taraqqiyoti masalalaridagi uzviy hamkorligi talab etiladi.

Xulosa. Mintaqa davlatlari inson taraqqiyoti muammolarini yechishda o'z resurslariga maksimal darajada tayanib, o'zaro hamkorlikni yanada rivojlantirishlarining substansional mohiyati ochib berilgan. Mintaqaviy darajada Markaziy Osiyo davlatlarining ijtimoiy-iqtisodiy va inson resurslari sohalarida yanada chuqur integratsiyalashuviga urg'u qaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. –Тошкент: "Ўзбекистон", 2021. -Б. 69.

2. Пулатов Ж. Н. Демократик жамиятда «Инсон тараққиёти» концепциясининг ижтимоий-фалсафий таҳлили: фалсафа фанлари бўйича фал. докт. (PhD) дисс. автореф. – Тошкент., 2021., –129 б.
3. Аристотель. Этика, политика, риторика, афоризмы. –Москва
4. Форобий. Фозил одамлар шахри. –Тошкент: Янги аср авлоди, 2018. –Б. 68.
5. Руссо Ж.Ж. Халқ бахти ҳақида // Жаҳон адабиёти. (Рус тилидан А. Абдуқодиров таржимаси). – Тошкент: 2012. – №8(184). – Б. 156-166.
6. Кант И. К вечному миру. – Москва: Рипол-Классик, 2020. –Б. 221.
7. Spengler O. Der Mensch und die Technik: Beitrag zu einer Philosophie des Lebens. – Berlin: Edition Holzinger. Taschenbuch Berliner Ausgabe, 2016, 4 Auflage. –Р. 92.
8. Диалектика назарияси. Тошкент: “Ўзбекистон”, 2001. –Б. 162.
9. Экономическая энциклопедия // Под ред. Абакина Л. И.-М.: 2016. С. 275.